

**ROZPORZĄDZENIE
RADY MINISTRÓW**

z dnia

zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii

Na podstawie art. 46a i art. 46b pkt 1–6 i 8–12 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1239 i 1495 oraz z 2020 r. poz. 284, 322, 374 i 567) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 kwietnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. poz. 658) wprowadza się następujące zmiany:

1) w § 2 w ust. 9 w pkt 1 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) rybaków w rozumieniu ustawy z dnia 11 września 2019 r. o pracy na statkach rybackich (Dz. U. poz. 2197) lub marynarzy w rozumieniu art. 2 pkt 3 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o pracy na morzu (Dz. U. z 2019 r. poz. 1889 i 2197), zwanej dalej „ustawą o pracy na morzu”, w tym marynarzy zatrudnionych na zasadach określonych w art. 46 lub 108 ustawy o pracy na morzu, a także marynarzy po upływie okresu pracy na statku schodzących ze statku w polskim porcie celem bezzwłocznej repatriacji, o której mowa w art. 57 ustawy o pracy na morzu, poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz osoby wykonujące pracę lub świadczące usługi na morskich platformach wydobywczych i wiertniczych zlokalizowanych na obszarze Polskiej Wyłącznej Strefy Ekonomicznej Morza Bałtyckiego w oparciu o inny stosunek, niż marynarska umowa o pracę,”;

2) w § 5 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) wykonywania czynności zawodowych lub zadań służbowych, lub pozarolniczej działalności gospodarczej, lub prowadzenia działalności rolniczej lub prac w gospodarstwie rolnym, lub realizacji zadań mających na celu ochronę i zabezpieczenie upraw i płodów rolnych przed szkodami wyrządzanymi przez zwierzynę lub przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się chorób zakaźnych zwierząt, oraz zakupu towarów i usług z tym związanych,”;

3) w § 16 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

- „1) pełniących funkcje publiczne i pokrytych roślinnością terenów zieleni, w rozumieniu art. 5 pkt 21 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020 r. poz. 55 i 471), a także plaż;”;
- 4) w § 17 w ust. 1 w pkt 2 wyrazy: „art. 1a ust. 4 pkt 3a ustawy z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz. U. z 2018 r. poz. 295)” zastępuje się wyrazami: „art. 4 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2475 i 2493 oraz z 2020 r. poz. 400 i 462)”;
- 5) § 18 otrzymuje brzmienie:

„§ 18. 1. Od dnia 16 kwietnia 2020 r. do odwołania nakłada się obowiązek zakrywania, przy pomocy odzieży lub jej części, maski albo maseczki, ust i nosa:

- 1) w środkach publicznego transportu zbiorowego w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym oraz w pojazdach samochodowych, którymi poruszają się osoby niezamieszkujące lub niegospodarujące wspólnie;
- 2) w miejscach ogólnodostępnych, w tym:
 - a) na drogach i placach,
 - b) w zakładach pracy oraz w budynkach użyteczności publicznej przeznaczonych na potrzeby: administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości, kultury, kultu religijnego, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, wychowania, opieki zdrowotnej, społecznej lub socjalnej, obsługi bankowej, handlu, gastronomii, usług, w tym usług pocztowych lub telekomunikacyjnych, turystyki, sportu, obsługi pasażerów w transporcie kolejowym, drogowym, lotniczym, morskim lub wodnym śródlądowym; za budynek użyteczności publicznej uznaje się także budynek biurowy lub socjalny,
 - c) w obiektach handlowych lub usługowych, placówkach handlowych lub usługowych i na targowiskach (straganach),
 - d) na terenie nieruchomości wspólnych w rozumieniu art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (Dz. U. z 2020 r. poz. 532 i 568).

2. Obowiązku określonego w ust. 1 nie stosuje się w przypadku:

- 1) pojazdu samochodowego, w którym przebywa lub porusza się 1 osoba albo 1 osoba z dzieckiem, o którym mowa w pkt 2;
- 2) dziecka do ukończenia 4 roku życia;

- 3) osoby, która nie mogą zakrywać ust lub nosa z powodu stanu zdrowia, całościowych zaburzeń rozwoju, niepełnosprawności intelektualnej w stopniu umiarkowanym albo głębokim lub niesamodzielności; okazanie orzeczenia lub zaświadczenia w tym zakresie nie jest wymagane;
- 4) osoby wykonującej czynności zawodowe, służbowe lub zarobkowe w budynkach, zakładach, obiektach, placówkach i targowiskach (straganach), o których mowa w ust. 1 pkt 2 lit. b i c, z wyjątkiem osoby wykonującej bezpośrednią obsługę interesantów lub klientów;
- 5) kierującego środkiem publicznego transportu zbiorowego w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym, lub pojazdem samochodowym wykonującym zarobkowy przewóz osób, jeżeli operator publicznego transportu zbiorowego albo organizator tego transportu w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 8 i 9 tej ustawy albo przedsiębiorca wykonujący działalność w zakresie zarobkowego przewozu osób, zapewnia oddzielenie kierującego od przewożonych osób w sposób uniemożliwiający styczność w rozumieniu art. 2 pkt 25 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi;
- 6) duchownego sprawującego kult religijny, w tym czynności lub obrzędy religijne, podczas jego sprawowania;
- 7) żołnierza Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej i wojsk sojusznicznych, a także funkcjonariusza Służby Kontrwywiadu Wojskowego i Służby Wywiadu Wojskowego, wykonujących zadania służbowe, stosujących środki ochrony osobistej odpowiednie do rodzaju wykonywanych czynności.

3. Osoba wykonująca czynności zawodowe w obiektach handlowych lub usługowych lub w placówkach handlowych lub usługowych może w czasie wykonywania tych czynności zawodowych realizować obowiązek, o którym mowa w ust. 1, przez zakrywanie ust i nosa przy pomocy przyłbicy, jeżeli wszystkie stanowiska kasowe lub miejsca prowadzenia sprzedaży lub świadczenia usług w danym obiekcie lub placówce są oddzielone od klientów dodatkową przesłoną ochronną.

4. Osoba ma obowiązek odkrycia ust i nosa na żądanie:

- 1) organów uprawnionych w przypadku legitymowania tej osoby w celu ustalenia jej tożsamości;

- 2) innej osoby w związku ze świadczeniem przez nią usług lub wykonywaniem czynności zawodowych lub służbowych, w tym w przypadku konieczności identyfikacji lub weryfikacji tożsamości danej osoby.”.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

PREZES RADY MINISTRÓW

UZASADNIENIE

Rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 46a i art. 46b pkt 1–6 i 8–12 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1239 i 1495 oraz z 2020 r. poz. 284, 322, 374 i 567). Wydanie rozporządzenia jest związane ze zwalczaniem epidemii COVID-19.

Biorąc pod uwagę wzrost ryzyka zakażenia wirusem SARS-CoV-2 oraz zidentyfikowane przypadki zachorowań na COVID-19, jest konieczne podjęcie działań profilaktycznych, zapobiegających rozprzestrzenianiu się tego wirusa.

Projektowane rozporządzenie ma na celu uszczegółowienie przepisów dotyczących obowiązku zakrywania ust i nosa, który został wprowadzony rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 kwietnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. poz. 658), i który ma zacząć obowiązywać od dnia 16 kwietnia 2020 r. Projekt wskazuje na konkretne sytuacje, w których obowiązek zakrywania ust i nosa obowiązuje, a także wskazuje na odstępstwa od tego obowiązku. Przez budynek użyteczności publicznej, w którym trzeba będzie zakrywać usta i nos, należy rozumieć budynek przeznaczony na potrzeby administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości, kultury, kultu religijnego, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, wychowania, opieki zdrowotnej, społecznej lub socjalnej, obsługi bankowej, handlu, gastronomii, usług, w tym usług pocztowych lub telekomunikacyjnych, turystyki, sportu, obsługi pasażerów w transporcie kolejowym, drogowym, lotniczym, morskim lub wodnym śródlądowym, a także budynek biurowy lub socjalny. Z kolei nieruchomością wspólną - zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (Dz. U. z 2020 r. poz. 532 i 568) jest grunt oraz części budynku i urządzenia, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali (chodzi np.: o części wspólne budynków wielorodzinnych: klatki schodowe, windy, pralnie itp.). Z uwagi na to, że obowiązek zakrywania ust i nosa dotyczy:

1) zakładów pracy (w tym także biur) - z wyłączeniem osób tam zatrudnionych (niezależnie od podstawy zatrudnienia), chyba że chodzi o osoby wykonujące w danym zakładzie obsługę klientów lub interesantów,

2) budynków użyteczności publicznej - z wyłączeniem osób tam zatrudnionych (niezależnie od podstawy zatrudnienia), chyba że chodzi o osoby wykonujące w danym budynku obsługę klientów lub interesantów,

3) innych miejsc ogólnodostępnych (o publicznym charakterze tj. dostępnych dla nieograniczonej liczby osób) takich jak np.: obiekty handlowe i usługowe

- nie dotyczy on np.: prac rolników w gospodarstwie rolnym czy te z przebywania na terenie prywatnym - jak np.: taras czy własna nieruchomość gruntowa wokół domu.

Zakłada się, że obowiązek zakrywania ust i nosa będzie dotyczyć wszelkiego sposobu poruszania się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (w tym po drogach, nie tylko publicznych) - a zatem środkami komunikacji publicznej, rowerem, motocyklem, skuterem, hulajnogą, pieszo oraz pojazdami samochodowymi (w tym w ramach komercyjnego przewozu osób) - w przypadku tego ostatniego gdy jadą nim osoby sobie obce (inne niż wspólnie zamieszkujące lub gospodarujące).

W zakresie noszenia maseczek przez dzieci źródła są skąpe. I tak w USA (CDC) proponują wyłączenia dla dzieci poniżej 2 r.ż., z trudnościami w oddychaniu, niezdolnych z innych powodów do zdjęcia maski (anyone who has trouble breathing, or is unconscious, incapacitated or otherwise unable to remove the mask without assistance):

<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/prevent-getting-sick/diy-cloth-face-coverings.html>

ECDC natomiast zwraca tylko uwagę, że dzieci źle będą znosić maski: Face masks are not well tolerated by certain population groups (e.g. children) or by persons with chronic respiratory disease:

<https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/COVID-19-use-face-masks-community.pdf>

Z uwagi na liczne postulaty w tym zakresie, a przede wszystkim stanowisko Konsultanta Krajowego w dziedzinie pediatrii zdecydowano, że granicą, od której dzieci miały obowiązek zakrywania ust i nosa będzie wiek 4 lat.

W zakresie pkt 2 w ust. 2 w § 18 należy wskazać, że oprócz dzieci do 4 r.ż. może być problem zasłanianiem ust lub nosa w przypadkach spowodowanych stanem zdrowia, niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i głębokim, całościowymi zaburzeniami rozwoju (np.: taką, która wiąże się z nadwrażliwością sensoryczną w okolicach twarzy - taką jak spektrum autyzmu, lub fikcjami np. związanymi ze strachem przed śmiercią w związku z zakryciem części twarzy) albo niesamodzielnością. Odnośnie stanu zdrowia, to należy wskazać, że jest to kwestia indywidualna. Podnosi się, że szczególnie z punktu widzenia chorób płuc oraz chorób wewnętrznych nie powinno stosować się żadnych wykluczeń co do zasłaniania ust i nosa, o ile dana osoba przestrzega zaleceń lekarskich.

Co do zasady kierujący środkiem publicznego transportu zbiorowego w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2475, z późn zm.), zwanej dalej „u.p.t.z.”, oraz kierujący - w przypadku tzw. przewozów komercyjnych, będą mieli obowiązek zakrywania ust i nosa, chyba że operator publicznego transportu zbiorowego albo organizator tego transportu w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 8 i 9 tej ustawy albo przedsiębiorca wykonujący działalność w zakresie zarobkowego przewozu osób, zapewnia oddzielenie kierującego od przewożonych osób w sposób uniemożliwiający styczność w rozumieniu art. 2 pkt 25 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Przez styczność rozumie się bezpośredni lub pośredni kontakt osoby ze źródłem zakażenia, jeżeli charakter tego kontaktu zagrażał lub zagraża przeniesieniem na tę osobę biologicznych czynników chorobotwórczych.

Natomiast § 18 ust. 2 pkt 7 dopuszcza odprawianie mszy i innych czynności religijnych przez duchownego bez tzw. maseczki.

Z kolei wyłączenie w pkt 8 w § 18 ust. 2 pozwoli wyłączyć z obowiązku zakrywania ust i nosa żołnierzy Sił Zbrojnych RP, żołnierzy wojsk sojusznicych oraz funkcjonariuszy SKW i SWW w trakcie wykonywania przez nich obowiązków służbowych, w tym także w trakcie przemieszczania się pojazdami służbowymi. Umożliwi to odstępstwo dla wymienionej grupy pod warunkiem, że będą oni stosować środki adekwatne do okoliczności.

Normę ust. 3 w zmienianym § 18 zawarto, gdyż wprowadzenie dodatkowego warunku oddzielenia stanowisk kasowych przesłoną ochroną (np. pleksi, okienka za szybą np. na poczcie) minimalizowałoby ryzyko transmisji patogenu przy kasie, a jednocześnie pozwoliłoby to personelowi wykonywać prace fizyczne np. przy rozładunku towarów w przyłbicach – kiedy dobra cyrkulacja powietrza jest ważna.

Przepis § 18 ust. 4 ma za zadanie określenie, że będzie konieczne odkrycie twarzy w celu identyfikacji lub weryfikacji tożsamości (co obejmuje także wiek) osoby nie tylko w ramach np.: działalności uprawnionych organów, w tym Policji czy Straży Granicznej. Bezwzględny nakaz zakrywania usta i nosa nie koresponduje chociażby z:

1) możliwością wypłaty środków zgromadzonych na rachunku bankowym bezpośrednio w oddziale banku, gdzie jest dokonywana identyfikacja wizualna przez kasjera przy realizacji takiej dyspozycji;

2) udzielaniem niektórych świadczeń zdrowotnych;

3) koniecznością sprawdzenia czy dany rodzaj produktu, kupuje osoba pełnoletnia.

Projekt rozporządzenia przewiduje również w zmienianym § 2, że z obowiązku odbycia kwarantanny zostaną zwolnione również osoby wykonujące pracę na platformach wydobywczych i wiertniczych zlokalizowanych na Morzu Bałtyckim w Polskiej Strefie Ekonomicznej. Wyłączenie ma na celu zapewnienie dostępności personelu, koniecznego dla zapewnienia realizacji na platformach operacji związanych w wydobywaniem – obsługi platformy oraz osób świadczących usługi na tych platformach. Zmianowy charakter pracy świadczonej przez obsługę platform wydobywczych i wiertniczych obejmujących 14 dniowe okresy świadczenia pracy, po których następuje 14-dniowy okres przerwy, w zestawieniu z obowiązkiem odbycia 14-dniowej kwarantanny, oznacza dla osób zatrudnionych na platformach brak możliwości realizacji przez te osoby podstawowych czynności bytowych – jak np. zakup żywności, leków, w okresie pobytu w miejscu zamieszkania, ponadto oznacza odmienny sposób traktowania będący wynikiem jedynie charakteru umowy o pracę. Przyjęte ograniczenia stwarzają zagrożenie dotyczące zapewnienia ciągłości funkcjonowania platform wiertniczych ze względu na braki w personelu obsługującym platformę.

Z kolei zmiana w § 5 umożliwi szacowanie szkód rolniczych w zakresie upraw i płodów rolnych wyrządzonych przez zwierzynę.

Projekt doprecyzowuje również § 16 ust. 1 pkt 1 w zakresie miejsc, z których ogranicza się korzystanie. Zgodnie z art. 5 pkt 21 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020 r. poz. 55 i 471) terenem zielonym są tereny urządzone wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, pełniące funkcje publiczne, a w szczególności parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe, cmentarze, zieleń towarzysząca drogom na terenie

zabudowy, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom, dworcem kolejowym oraz obiektom przemysłowym.

Zmiana w § 17 w ust. 1 pkt 2 wynika z tego, że przepis art. 1a ust. 4 pkt 3a u.p.t.z., do którego odsyła projektowane rozporządzenie, zawiera następującą definicję pojęcia „środki publicznego transportu zbiorowego”: „3a) środkach publicznego transportu zbiorowego - należy przez to rozumieć środki transportu wykorzystywane w transporcie kolejowym lub drogowym, w przewozie o charakterze użyteczności publicznej, o którym mowa w przepisach ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym”. Odesłanie do powyższej definicji powoduje ryzyko, że obowiązek, który wynika z projektowanych przepisów nie będzie dotyczył przewozów o charakterze komercyjnym, a więc wszystkich poza tymi, które realizowane są na podstawie umów o świadczenie usług publicznych, bo właśnie te mają charakter użyteczności publicznej, o którym mowa w ww. przepisie. Wspomniane przewozy komercyjne wykonywane są na podstawie decyzji o przyznaniu otwartego dostępu, wydawanych przez Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego. Przewozy w tym trybie wykonują na terytorium Polski m.in. następujący przewoźnicy kolejowi: „PKP Intercity” S.A., Polregio sp. z o.o., „Koleje Mazowieckie - KM” sp. z o.o. i Koleje Dolnośląskie S.A. W związku z powyższym, w projektowanym przepisie § 17 w ust. 1 pkt 2 (a w konsekwencji w § 18 ust. 1 pkt 1) należy odesłać do art. 4 ust. 1 pkt 14 u.p.t.z., tj. do definicji „publicznego transportu zbiorowego”, która brzmi następująco: „14) publiczny transport zbiorowy - powszechnie dostępny regularny przewóz osób wykonywany w określonych odstępach czasu i po określonej linii komunikacyjnej, liniach komunikacyjnych lub sieci komunikacyjnej”. Jest do definicja zdecydowanie szersza, kompleksowo obejmująca różne gałęzie transportu, niezależnie od charakteru i podstawy wykonywania przewozu osób.

Rozporządzenie wejdzie w życie z dniem ogłoszenia – zgodnie z art. 46 ust. 5 pkt 2 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

Rozporządzenie nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji lub uzgodnienia.

Rozporządzenie nie podlega notyfikacji zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Rozporządzenie wpływa na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, jeżeli prowadzą oni działalność związaną z ograniczeniami przewidzianymi w rozporządzeniu.

Rozporządzenie nie jest sprzeczne z prawem Unii Europejskiej.